

komplementerer den danske forskningsindsats. Dette vil øge dansk forsknings muligheder for at udnytte sine styrkepositioner og derigennem opnå det maksimale udbytte af at deltage i EUs forsknings- og teknologiprogrammer.

Viden og velfærd er koblet tæt sammen i regeringens politik. Sammenlignet med førende industrilande er der for lidt forskning i dansk erhvervsliv. Regeringen lægger derfor vægt på at forny og styrke udviklingen i den del af dansk forskning, der har potentiale for teknologisk og erhvervmæssig nyskabelse. På alle samfundsområder er der behov for at anvende viden og højteknologi for at forbedre vor produktion og service. Vi skal blive bedre til at styre den teknologiske udvikling og ikke mindst til at sætte mennesket og de menneskelige kvalifikationer i centrum.

Borgerne skal kunne have tillid til, at forskningen kan bidrage til en positiv samfundsudvikling. Denne tillid er en forudsætning for, at befolkningen vil slutte op om en fortsat prioritering af forskning. Regeringen ønsker, at *åbenhed og samspil* skal kendetegne forskningspolitikken og præge forholdet mellem forskningssystemet og det øvrige samfund.

Åbenhed og samspil skal også præge forholdene indadtil i forskningssystemet. Forskningspolitikken skal tilrettelægges, således at alle forskere får optimale muligheder for at deltage i den stadig mere intensive vidensproduktion herhjemme og globalt. Der skal derfor udvikles samspilsmodeller og -incitamenter, som på alle niveauer kan fremme åbenhed og samspil i forskningssystemet.

I forskning kan der aldrig anvises en sikker vej til gode resultater. Derfor skal forskerne have mulighed for at prøve sig frem og fejle. Forskningen har således behov for frihed, men denne frihed kan kun bevares, hvis forskerne lever op til deres ansvar og selv sætter etiske grænser for deres forskning og anvendelsen af forskningsresultater. Hidtil har etiske spørgsmål i forskning hovedsagelig omhandlet sundhedsvidenskaberne. Men etik gælder alle grene af forskningen, og den seneste tids fokusering på forskeres troværdighed i deres videnskabelige rådgivning viser, at det er nødvendigt, at hele befolkningen får anledning til at deltage i debatten om etik og uredelighed i forskning. Forskningsministeriet har i 1995 ladet udarbejde et responsum om behandling af sager om videnskabelig uredelighed. Forskningsministeriet vil i den kommende folketingssamling tage initiativ til, at der følges op på dette responsum.

Forskerne er på mange måder holdningsdannende, fordi vi har tillid til, at de udtaler sig som eksperter inden for det konkrete emne. Det giver forskerne en etisk forpligtelse til at bestræbe sig på at bidrage med klarhed og overblik, hvor der ikke må kunne sås tvivl om, at andet end faglig kompetence spiller ind i forskningsrådgivningen og publiceringen af forskningsresultater. I visse tilfælde kan det være relevant at stille forskerne spørgsmål om deres økonomiske engagement i konkrete aktiviteter, hvor det er afgørende, at forskerne bidrager til den åbenhed omkring forskningen, som vi alle er bedst tjent med. Dette ansvar må alle både nuværende og kommende forskere være sig bevidst, hvorfor det naturligt bør indgå som et helt konkret element i al forskeruddannelse.

Forskningspolitikken skal tilrettelægges, så de videnskabelige talenter plejes, udvikles og fornyes. Dette forudsætter, at forskernes udstrakte frihed respekteres; men friheden skal balancere mod, at det politiske system kræver effektiv udnyttelse og konkrete resultater af samfundsmæssige investeringer, samt at forskningen overholder anstændige spilleregler, herunder etiske retningslinjer. Det er i dette rum mellem forskningens smalle selvforvaltning og den brede demokratiske samfundsforvaltning, at forskningspolitikken udformes.

Fornyelse og dynamik

Samlet set forsker vi for lidt i Danmark. Det viser en sammenligning med vore nærmeste konkurrenter og samarbejdspartnere. Den samlede danske indsats i forskning og udviklingsarbejde (FoU) – offentlig såvel som privat – beløb sig i 1993 til 15,7 mia. kr., hvilket svarer til 1,8 pct. af BNP. Til sammenligning anvendte EU-landene i 1993 i gennemsnit 1,97 pct. af BNP til forskning og udvikling.

Danmark har i årene frem til 1993 – som er det sidste år, der foreligger FoU-statistik for – forbedret sin position i forhold til de fleste andre OECD- og EU-lande. Den generelle tendens i de lande, vi sammenligner os med, har været et fald i den samlede forskningsindsats. Regeringen har siden 1993 tilført over en milliard kr. ekstra til dansk forskning og dermed fulgt op på det mål, at den danske forskningsindsats i år 2000 kommer op på samme niveau som i sammenlignelige lande.

I finansloven for 1996 er der afsat 300 mio. kr. i en »forskningspakke« til at styrke den offentlige forskning. Regeringen har med disse midler